

N á v r h

ZÁKON

ze dne 2020,

o pracovní pomoci ve zdravotnických zařízeních k zabezpečení poskytování zdravotních služeb při epidemii koronaviru SARS CoV-2

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1

Předmět úpravy

(1) Tento zákon upravuje podmínky pro výkon pracovní pomoci ve zdravotnických zařízeních poskytovatele zdravotních služeb k zabezpečení poskytování zdravotních služeb při epidemii koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 (dále jen „pracovní pomoc“).

(2) Výkon pracovní pomoci se považuje za jiný úkon v obecném zájmu¹⁾.

§ 2

Vymezení pojmů

(1) Pomocníkem se pro účely tohoto zákona rozumí fyzická osoba vykonávající pracovní pomoc u poskytovatele zdravotních služeb podle tohoto zákona.

(2) Zdravotnickým zařízením se rozumí zdravotnické zařízení podle zákona upravujícího poskytování zdravotních služeb²⁾.

(3) Poskytovatelem podle tohoto zákona je

a) oprávněný poskytovatel zdravotních služeb, nebo

¹ § 203 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

² § 4 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.

b) poskytovatel zdravotnické záchranné služby³).

(4) Ministerstvo zdravotnictví stanoví vyhláškou seznam oprávněných poskytovatelů zdravotních služeb dle odstavce 3 písmeno a).

§ 3

(1) Pomocník musí být bezúhonný a zdravotně způsobilý a musí splňovat předpoklady pro výkon práce, kterou má při pracovní pomoci vykonávat, stanovené právními předpisy, a to po celou dobu výkonu pracovní pomoci.

(2) Za bezúhonnou se pro účely tohoto zákona nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně nebo z nedbalosti, jestliže byl tento trestný čin spáchan v souvislosti s činností, která je obdobná náplni pracovní pomoci, kterou má vykonávat, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.

(3) Uchazeč o pracovní pomoc prokazuje svou bezúhonnost čestným prohlášením o tom, že je trestně bezúhonný a že proti němu není vedeno trestní řízení; poskytovatel je oprávněn požadovat předložení výpisu z evidence Rejstříku trestů, který nesmí být starší 3 měsíců.

(4) Uchazeč o pracovní pomoc osvědčuje poskytovateli svůj zdravotní stav čestným prohlášením včetně toho, že si není vědom, že by trpěl infekčním onemocněním, nebo že by přišel do styku s osobou s takovým onemocněním; poskytovatel je oprávněn požadovat předložení lékařského posudku o zdravotní způsobilosti uchazeče o pracovní pomoc, který nesmí být starší 3 měsíců.

§ 4

(1) Poskytovatel je oprávněn vypracovat program pracovní pomoci (dále jen „program“) pouze tehdy, pokud je ohroženo poskytování zdravotních služeb, pro které má uděleno oprávnění, z důvodu nedostatečného počtu zaměstnanců a současně je tento nedostatek zaměstnanců způsoben důsledky epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2.

(2) Program obsahuje alespoň

- a) název a sídlo poskytovatele,
- b) vysvětlení nezbytnosti pracovní pomoci,
- c) místo a předmět výkonu pracovní pomoci,
- d) bližší popis náplně jednotlivých pracovních pozic,
- e) kvalifikační předpoklady a další požadavky pro výkon jednotlivých pracovních pozic,

³ Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů.

- f) podle povahy pracovní pomoci rozsah pracovní doby a doby odpočinku,
- g) pravidla pro podávání přihlášek a konání výběrového řízení,
- h) popis organizace a výkonu pracovní pomoci,
- i) základní pracovní a bezpečnostní podmínky výkonu pracovní pomoci.

(3) Poskytovatel program zveřejní na svých internetových stránkách nebo jiným vhodným způsobem.

(4) Pracovní pomoc smí vykonávat pouze ti pomocníci, kteří se přihlásili do programu.

(5) Poskytovatel je oprávněn pracovní pomoc organizovat podle tohoto zákona.

§ 5

(1) Pomocník vykonává pracovní pomoc na základě dohody o pracovní pomoci uzavřené s poskytovatelem (dále jen „dohoda“). Dohoda musí být uzavřena písemně; jedno vyhotovení této dohody poskytovatel vydá pomocníkovi.

(2) Dohoda musí obsahovat

- a) jméno, příjmení, rodné číslo nebo, není-li přiděleno, datum narození, místo trvalého pobytu, kontaktní údaje pomocníka a jeho účet u poskytovatele platebních služeb, a název a sídlo poskytovatele,
- b) místo, předmět a dobu výkonu pracovní pomoci,
- c) podle povahy pracovní pomoci rozsah pracovní doby a doby odpočinku,
- d) informace o peněžní náhradě a náhradě výdajů poskytovaných v souvislosti s výkonem pracovní pomoci,
- e) informace o poskytnutí pracovních prostředků a ochranných pracovních prostředků poskytovatelem,
- f) povinnost pomocníka účastnit se vstupního školení před započítáním výkonu pracovní pomoci a dalších školení určených poskytovatelem,
- g) povinnost pomocníka zachovávat mlčenlivost o všech informacích o zdravotním stavu pacienta a informacích s tím souvisejících, včetně informací o poskytování zdravotních služeb a o zdravotnických pracovnících, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem pracovní pomoci; povinnost mlčenlivosti trvá i po skončení pracovní pomoci,
- h) informace o pojištění odpovědnosti poskytovatele za škodu na majetku nebo újmu na zdraví způsobenou v souvislosti s výkonem pracovní pomoci pomocníkem nebo pomocníkovi.

(3) Pracovní pomoc končí uplynutím doby, na kterou byla sjednána. Před uplynutím této doby končí pracovní pomoc dohodou pomocníka a poskytovatele nebo výpovědí dohody z jakéhokoli důvodu nebo bez uvedení důvodu s patnáctidenní výpovědní dobou, která začíná

dnem, v němž byla výpověď doručena druhé smluvní straně. Dohoda o ukončení pracovní pomoci nebo výpověď této dohody musí být písemná.

(4) Při sjednání rozsahu pracovní doby, doby odpočinku, případně podmínek pro udělení dovolené, a pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se použijí přiměřeně pracovněprávní předpisy.

§ 6

(1) Poskytovatel je povinen oznámit Ministerstvu práce a sociálních věcí (dále jen „ministerstvo“) zahájení výkonu pracovní pomoci nejpozději do 5 pracovních dnů ode dne, kdy k zahájení této pracovní pomoci došlo. V oznámení uvede den započetí výkonu pracovní pomoci a připojí k němu uzavřenou dohodu.

(2) Poskytovatel je dále povinen

- a) zajišťovat podmínky pro plnění úkolů v rámci pracovní pomoci,
- b) zajistit vstupní školení pomocníka; při vstupním školení pomocníka informovat o možných rizicích spojených s výkonem pracovní pomoci pro pomocníka, pacienta a poskytovatele, popřípadě další osoby, a o souvisejících preventivních opatřeních,
- c) zajišťovat pomocníkům pracovní prostředky a ochranné pracovní prostředky,
- d) mít uzavřenou pojistnou smlouvu o odpovědnosti za škodu na majetku nebo újmu na zdraví způsobenou pomocníkem nebo pomocníkovi v souvislosti s výkonem pracovní pomoci; pojistná smlouva musí být uzavřena po celou dobu výkonu pracovní pomoci,
- e) vést u jednotlivých pomocníků evidenci pracovní doby podle zákoníku práce a předávat tuto evidenci ministerstvu nejpozději pátý den příslušného následujícího kalendářního měsíce,
- f) archivovat dokumenty související s výkonem pracovní pomoci po dobu nejméně 10 let.

§ 7

(1) Pomocníkovi náleží za výkon pracovní pomoci peněžitá náhrada a náhrada výdajů v souvislosti s výkonem pracovní pomoci (dále jen „peněžitá náhrada“).

(2) Pomocníkovi vzniká právo na peněžitou náhradu po vykonání práce.

(3) Vláda stanoví nařízením výši peněžitě náhrady pro jednotlivé druhy pracovní pomoci a výši náhrady jednotlivých výdajů v souvislosti s výkonem pracovní pomoci.

§ 8

(1) Ministerstvo je povinno vyplatit pomocníkovi peněžitou náhradu nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícím po měsíci, ve kterém vzniklo pomocníkovi právo na

peněžitou náhradu.

(2) Peněžitá odměna se vyplácí v české měně převodem na účet u poskytovatele platebních služeb uvedený pomocníkem.

§ 9

Informační systém o pracovní pomoci

(1) Ministerstvo je oprávněn zpracovávat údaje potřebné pro výplatu peněžitě náhrady včetně osobních údajů, a to i v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup a zároveň zajišťujícím ochranu osobních údajů podle předpisu Evropské unie⁴).

(2) Ministerstvo je správcem informačního systému o pracovní pomoci, který obsahuje údaje o pomocnících, poskytovatelích a o pracovní pomoci.

(3) Ministerstvo je povinno zajistit uložení všech údajů z informačního systému o pracovní pomoci, které byly získány na základě zpracování údajů o pracovní pomoci a všech písemností a spisů týkajících se pracovní pomoci po dobu nejméně 10 let.

§ 10

Dotace

(1) Ministerstvo může poskytnout poskytovateli dotaci ke krytí

a) pojistného placeného na základě pojistné smlouvy uzavřené poskytovatelem podle § 6 odst. 2 písm. d),

b) části výdajů spojených s evidencí pomocníků, s jejich přípravou pro výkon pracovní pomoci a se zajišťováním výkonu pracovní pomoci.

(2) Poskytovatel sdělí ministerstvu na základě jeho výzvy údaje potřebné pro výpočet výše dotace.

§ 11

Ministerstvo zdravotnictví je povinno metodicky vést poskytovatele v procesu zajišťování poskytování péče pracovní pomoci.

§ 12

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti 1. ledna 2021.

Důvodová zpráva

A. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Návrh zákona reaguje na aktuální mimořádně vážnou situaci, kdy se řada nemocnic potýká s nedostatkem personálu v souvislosti se vznikem a rozšířením onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem označovaným jako SARS-CoV-2. Příčinou je jednak přibývajících počet pacientů s onemocněním covid-19, kteří vyžadují hospitalizaci, jednak narůstající počet personálu nakaženého onemocněním covid-19. Mnohé nemocnice se blíží stropu svých personálních i lůžkových kapacit a jsou nuceny omezovat ostatní péči a odkládat plánované neakutní operace, což ohrožuje další pacienty. Nepochybně se jedná o největší krizi, jaké kdy české zdravotnictví čelilo. Hrozí, že dojde ke zhroucení zdravotnického systému, což by mělo nedozírné katastrofální důsledky pro obyvatele České republiky.

Nemocnice se nachází v situaci, kdy nutně potřebují pomoc zkušených pracovníků a dalších dobrovolníků, kteří jsou schopni přispět k zajištění chodu zdravotnického zařízení. Ve společnosti je mnoho odborníků ve zdravotnictví, sester, zdravotních asistentů a dalších osob, které se chtějí zapojit do pomoci, často jim v tom však brání pracovní povinnosti. Další skutečností, která může tyto osoby odrážet, je výpadek příjmů, který by je postihl, pokud se dohodnou s poskytovatelem zdravotních služeb na přiměřené odměně. Dle stávající právní úpravy není zcela jasné, zda dobrovolná pomoc v nemocnicích v době koronavirové krize představuje překážku v práci z důvodu obecného zájmu dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), k níž je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnanci pracovní volno bez náhrady mzdy.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „krizový zákon“) umožňuje uložit právnické nebo fyzické osobě za krizového stavu provedení pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci, a to formou pracovního příkazu vydaného hejtmanem kraje. Za vykonání pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci náleží právnické nebo fyzické osobě peněžní náhrada. Peněžní náhradu je povinen vyplatit orgán krizového řízení, který o omezení práva nebo uložení povinnosti rozhodl, přičemž peněžní náhrada se vyplácí do šesti měsíců od ukončení nebo zrušení krizového stavu, v jehož důsledku vznikl nárok na peněžní náhradu.

Úprava krizového zákona je pro řešení nastalé mimořádné situace nedostatečná hned v několika směrech. Předně se navrhuje pracovní pomoc založit na dobrovolné bázi. Je ponecháno na uvážení každé osoby, aby si vyhodnotila, zda splňuje podmínky pro výkon pracovní pomoci a zda je schopna ji vykonat s ohledem na své osobní, rodinné i pracovní poměry a povinnosti. Uložení pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci je krajní řešení nařizované vrchnostensky. Lze předpokládat, že osoby, které poskytují pomoc dobrovolně, jsou lépe motivovány. Dále nelze přehlédnout, že hejtman kraje nemá dostatečný přehled o tom, komu je vhodné pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc nařídít. Dalším nedostatkem postupu dle krizového zákona je to, že pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc jsou vázány na trvání krizového stavu. Dle § 2 písm. b) krizového zákona se krizovým stavem rozumí stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu. Navrhovaná právní úprava umožňuje využít institut pracovní pomoci bez ohledu na trvání krizového stavu. V neposlední řadě je třeba upozornit, že příslušný orgán krizového řízení je povinen peněžní náhradu vyplatit nejpozději do šesti měsíců od ukončení nebo zrušení krizového stavu, v jehož důsledku vznikl nárok na peněžní náhradu. Takto nastavená doba pro výplatu peněžní náhrady je nepochybně pro řadu osob zcela neúnosná.

Navrhuje se přijmout zvláštní úpravu, která stanoví podmínky pro výkon dobrovolné pracovní pomoci u vybraných poskytovatelů zdravotních služeb, včetně způsobu odměňování.

2. Vysvětlení principů navrhované právní úpravy

Cílem návrhu zákona je pomoci v boji proti šíření onemocnění COVID-19 a prostřednictvím zakotvení podmínek pro výkon pracovní pomoci vytvořit příznivé prostředí, které umožní řadě dobrovolníků zapojit se do pomoci u vybraných poskytovatelů zdravotních služeb.

Česká republika se nachází v situaci, kdy hrozí kolaps zdravotnického systému. Jednou z nejdůležitějších povinností státu je zajistit ochranu života a zdraví občanů a jiných obyvatelů České republiky. Je třeba aktivovat veškeré nástroje k zajištění zdravotnického systému a přijmout nezbytná opatření.

Návrh zákona představuje jeden z účinných nástrojů k zajištění zdravotnické péče. Příchod pomocníků k výkonu pracovní pomoci může významně pomoci mnohým nemocnicím.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Předkládaný návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, zejména s čl. 31 Listiny základních práv a svobod (usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb.), podle kterého má každý právo na ochranu zdraví, taktéž s čl. 26 odst. 1 a 3, podle kterého má každý právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost a získávat prostředky pro své životní potřeby prací, a čl. 28, který garantuje zaměstnanci právo na spravedlivou odměnu za práci a na uspokojivé pracovní podmínky.

Návrh zákona respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a není v rozporu s nálezy Ústavního soudu České republiky.

Navrhovaná právní úprava splňuje požadavky testu proporcionality, neboť přijatá opatření jsou vhodná k dosažení právní úpravou sledovaného účelu a mohou vést k zákonem sledovanému cíli.

Navrhovaný zákon je souladný s ústavním principem *rovnosti* (jak neakcesorické, tak akcesorické), neboť pracovní pomoc může vykonávat každý, kdo splňuje obecné požadavky a další požadavky stanovené poskytovatelem týkající se především kvalifikace, při splnění nediskriminačních podmínek.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních dvorů orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Návrh zákona je v souladu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních dvorů orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními úmluvami, jimiž je Česká republika vázána.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Dopad na státní rozpočet

Návrh zákona bude mít dopad na státní rozpočet. Očekávanou výši dopadů na státní rozpočet nelze dopředu predikovat, jelikož vynaložené finanční prostředky se budou odvíjet primárně od

počtu osob zapojených do pracovní pomoci, pracovních pozic obsazených pomocníky, počtu odpracovaných hodin a nákladů proplácených poskytovatelům ve formě dotace. Nicméně lze předpokládat, že náklady vynaložené státem podle návrhu zákona nebudou představovat významnou zátěž pro státní rozpočet.

Dopad na ostatní veřejné rozpočty

Na ostatní veřejné rozpočty nemá návrh zákona žádný vliv.

7. Předpokládaný dopad na územní samosprávné celky

Navrhovaná právní úprava nemá negativní dopad na činnost územních samosprávných celků.

8. Předpokládané sociální dopady

Navrhovaná právní úprava nemá negativní sociální dopady.

9. Předpokládané dopady na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava nebude mít dopad na životní prostředí, neboť se této oblasti nedotkne.

10. Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů

Navrhovaná právní úprava nemá negativní dopad na rovnost žen a mužů a nemá negativní dopady ve vztahu k zákazu diskriminace ani ve vztahu k rovnosti mužů a žen, neboť osoby budou moci vykonávat pracovní pomoc bez ohledu na pohlaví. Navrhovaná právní úprava není v rozporu a nestanovuje odchylky ve vztahu k zákazu diskriminace. Rovněž není v rozporu se zákonem č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů.

11. Dopady ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Při podání přihlášky bude poskytovatel zpracovávat osobní údaje uchazečů o pracovní pomoc za účelem konání výběrového řízení, a to jen v nezbytně nutném rozsahu a po nezbytně nutnou

dobu. Poskytovatel bude zpracovávat osobní údaje pomocníka primárně za účelem splnění dohody o pracovní pomoci, jejíž smluvní stranou je příslušný pomocník, případně za podmínek čl. 6 odst. 1 písm. a), c), d), e) nebo f) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. 4. 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a při zpracování údajů (dále jen „nařízení“). Poskytovatel je správcem osobních údajů dle nařízení. Poskytovatel bude oprávněn předávat osobní údaje pomocníků Ministerstvu práce a sociálních věcí na podkladě tohoto zákona, pro tyto účely se poskytovatel nachází v postavení zpracovatele osobních údajů pro správce, kterým je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Poskytovatel je povinen postupovat při zpracování osobních údajů v souladu s nařízením.

Ministerstvo práce a sociálních věcí bude zpracovávat osobní údaje pomocníků a poskytovatelů. Tyto osobní údaje budou součástí informačního systému o pracovní pomoci Ministerstva práce a sociálních věcí. S těmito údaji budou pracovat zaměstnanci resortu Ministerstva práce a sociálních věcí, a to pouze v rozsahu stanoveném zákonem, a to především za účelem plnění zákonných povinností či zákonem svěřených úkolů a v rozsahu, způsobem a po dobu stanovenými právními předpisy. Ministerstvo práce a sociálních věcí je správcem osobních údajů dle nařízení a při zpracování osobních údajů postupuje v souladu s tímto nařízením.

12. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná úprava nemá dopad do oblasti korupčních rizik a ani nevytváří jejich možnosti.

13. Dopady na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná úprava nebude mít dopady na bezpečnost nebo obranu státu, neboť se navrhovaná opatření této oblasti nijak nedotknou.

14. Způsob projednání návrhu zákona

Navrhuje se, aby Sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení podle dle § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, a to vzhledem k potřebě urychleně řešit kritickou situaci zdravotníků v souvislosti s šířením nemoci Covid-19.

Zvláštní část

K § 1

Úvodní ustanovení vymezuje předmět zákona, tj. výkon pracovní pomoci ve zdravotnických zařízeních poskytovatele zdravotních služeb k zabezpečení poskytování zdravotních služeb při epidemii koronaviru označovaného jako SARS CoV-2.

Výslovně se uvádí, že poskytování pracovní pomoci se považuje za jiný úkon v obecném zájmu ve smyslu § 203 zákoníku práce. Pracovní pomoc tak představuje překážku v práci na straně zaměstnance, k jejímuž výkonu přísluší zaměstnanci pracovní volno bez náhrady mzdy nebo platu. Zaměstnavatel je povinen zaměstnanci umožnit výkon pracovní pomoci, není však povinen mu poskytnout náhradu mzdy nebo platu.

Pomocníkovi náleží peněžitá náhrada a náhrada výdajů v souvislosti s výkonem pracovní pomoci dle § 7 a 8.

K § 2

Návrh zákona přináší definici základních pojmů. Pomocníkem se pro účely návrhu zákona rozumí fyzická osoba vykonávající pracovní pomoc u poskytovatele zdravotních služeb podle tohoto návrhu zákona. Pro přehlednost návrh zákona stanoví, že zdravotnickým zařízením se rozumí zdravotnické zařízení, jak je definuje § 4 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.

Návrh zákona vymezuje okruh oprávněných subjektů, kteří mohou využít institut pracovní pomoci. Jedná se o oprávněné poskytovatele zdravotních služeb, kteří budou explicitně uvedeni v seznamu vydaném Ministerstvem zdravotnictví, a dále o poskytovatele zdravotnické záchranné služby. Návrh zákona zmocňuje Ministerstvo zdravotnictví k tomu, aby vyhláškou stanovilo seznam oprávněných poskytovatelů zdravotních služeb dle § 2 odst. 3 písm. a) návrhu zákona. Smyslem právní úpravy je omezit pracovní pomoc pouze na ty poskytovatele zdravotních služeb, kteří jsou vážnou situací související s šířením onemocnění COVID-19 ve velkém rozsahu dotčeni a kteří jsou nejvíce ohroženi v řádném poskytování zdravotní péče. Činnost poskytovatelů zdravotních služeb je upravena v zákoně č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů. Zdravotnickou záchrannou službu blíže upravuje zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů.

K § 3

Ustanovení upravuje obecné požadavky pro výkon pracovní pomoci, jedná se o bezúhonnost, zdravotní způsobilost a splnění předpokladů pro výkon práce, kterou má pomocník při pracovní pomoci vykonávat, stanovených právními předpisy. Pro účely návrhu zákona se za bezúhonnou nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně nebo z nedbalosti, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s činností, která je obdobná náplni pracovní pomoci, kterou má vykonávat, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.

Pro zjednodušení je umožněno, aby uchazeč o pracovní pomoc prokázal splnění podmínky bezúhonnosti a zdravotní způsobilosti písemným čestným prohlášením, s tím, že poskytovateli je umožněno v jednotlivém případě požadovat předložení výpisu z evidence Rejstříku trestů nebo lékařského posudku o zdravotní způsobilosti.

Pomocník musí splňovat i další požadavky, které určí poskytovatel v programu. Jedná se především o schopnosti a dovednosti nezbytné pro výkon konkrétní práce.

K § 4

Podle návrhu zákona je oprávněn program vypracovat pouze ten poskytovatel, u něhož je ohroženo poskytování zdravotních služeb, pro které má uděleno oprávnění, z důvodu nedostatečného počtu zaměstnanců a současně je tento nedostatek zaměstnanců způsoben důsledky šíření epidemie onemocnění COVID-19. Pracovní pomoc přitom nelze vykonávat jinak než na základě zveřejněného programu poskytovatele. Smyslem ustanovení je zamezit zneužívání systému pracovní pomoci, tedy tomu, aby pracovní pomoc využívali poskytovatelé, u nichž takováto nezbytná potřeba v souvislosti s šířením onemocnění COVID-19 nenastala, a to s cílem snížit vlastní personální náklady. Ustanovení upravuje základní obsahové náležitosti programu. Poskytovatel je povinen vypracovaný program zveřejnit na svých internetových stránkách nebo jiným vhodným způsobem.

K § 5

Pracovní pomoc lze vykonávat pouze na základě dohody o pracovní pomoci, kterou uzavírá poskytovatel s pomocníkem. Dohoda musí být uzavřena písemně, přičemž jedno vyhotovení této dohody náleží pomocníkovi. Ustanovení stanoví povinné náležitosti dohody a také způsob

ukončení dohody. Smluvní strany si mohou v dohodě sjednat další práva a povinnosti, pakliže budou v souladu s návrhem zákona a dalšími právními předpisy.

Dohoda o pracovní pomoci představuje dohodu *sui generis*, nejedná se o dohodu o provedení práce ani o dohodu o pracovní činnosti dle zákoníku práce.

Ustanovení zakládá přiměřenou aplikaci zákoníku práce při sjednání rozsahu pracovní doby, doby odpočinku, případně podmínek pro udělení dovolené, a pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

K § 6

Návrh zákona stanoví povinnost poskytovatele informovat ministerstvo o zahájení každé pracovní pomoci a předat mu kopii uzavřené dohody. Poskytovatel je dále povinen předávat evidenci pracovní doby vedenou zvlášť pro každého dobrovolníka ministerstvu nejpozději pátý den příslušného následujícího kalendářního měsíce. Tyto údaje jsou pro ministerstvo potřebné k tomu, aby mohlo provádět výplatu peněžité náhrady. Ustanovení vyjmenovává další povinnosti poskytovatele.

K § 7

Pracovní pomoc je na rozdíl od dobrovolnické služby dle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů, činěna za peněžitou náhradu. Podle návrhu zákona pomocníkovi náleží za výkon pracovní pomoci peněžitá náhrada a náhrada výdajů v souvislosti s výkonem pracovní pomoci. Výslovně se stanoví, že pomocníkovi vzniká právo na peněžitou náhradu po vykonání práce. Návrh zákona zmocňuje vládu České republiky k tomu, aby nařízením stanovila výši peněžité náhrady pro jednotlivé práce vykonávané v rámci pracovní pomoci a výši náhrady jednotlivých výdajů v souvislosti s výkonem pracovní pomoci. Při stanovení peněžité náhrady je třeba vycházet z obvyklé výše mzdy, platu nebo odměny, která přísluší zaměstnancům za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty. Při stanovení náhrady jednotlivých výdajů v souvislosti s výkonem pracovní pomoci je třeba vycházet z úpravy o náhradách poskytovaných zaměstnanci v souvislosti s výkonem práce dle zákoníku práce.

K § 8

Ministerstvu se ukládá povinnost vyplatit pomocníkovi peněžitou náhradu nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícím po měsíci, ve kterém vzniklo pomocníkovi právo na peněžitou náhradu. Pomocníkovi vzniká právo na peněžitou náhradu po vykonání práce. Peněžitá odměna se vyplácí v české měně převodem na účet u poskytovatele platebních služeb uvedený pomocníkem.

K § 9

Údaje potřebné pro výplatu peněžitě náhrady včetně náhrady výdajů v souvislosti s výkonem pracovní pomoci bude spravovat informační systém, který bude obsahovat nezbytné údaje o pracovní pomoci, pomocnících a poskytovatelích. Navrhuje se, aby data byla uchovávána po dobu 10 let. Aplikační program na zpracovávání údajů spravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí.

K § 10

Poskytování dotace podporuje poskytovatele, aby za zákonem stanovených podmínek využívali institut pracovní pomoci, aniž by pro to pro ně představovalo finanční zátěž. Na poskytnutí dotace není nárok, návrh zákona ponechává na úvaze ministerstva, zda dotaci poskytne a v jaké výši.

K § 11

Navrhuje se stanovit povinnost Ministerstva zdravotnictví poskytovat metodickou pomoc poskytovatelům v procesu zajišťování poskytování péče pracovní pomoci. Je vhodné, aby Ministerstvo zdravotnictví kromě jiného vypracovalo metodické pomůcky, které budou obsahovat vzor programu, přihlášky uchazeče o pracovní pomoc a dohody.

K § 12

Navrhuje stanovit účinnost zákona ke dni 1. ledna 2021.

V Praze dne 30. října 2020

Předkladatelé:

Vít Rakušan, v. r.
Jan Farský, v. r.
Ivan Bartoš, v. r.
Olga Richterová, v. r.
Věra Kovářová, v. r.
Mikuláš Ferjenčík, v. r.
Petr Gazdík, v. r.
Jana Krutáková, v. r.
Petr Pávek, v. r.
Lukáš Černožorský, v. r.
František Kopřiva, v. r.
Ondřej Profant, v. r.
Tomáš Martínek, v. r.
Ondřej Polanský, v. r.
Martin Jiránek, v. r.
Dana Balcarová, v. r.
Jakub Michálek, v. r.